

MONITORING I EWALUACJA LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU „GRUDZIĄDZKI SPICHLERZ”

Podstawowym celem systemu monitoringu i ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju jest śledzenie postępów w realizacji celów Strategii i badanie efektywności funkcjonowania LGD, dostrzeganie pojawiających się zagrożeń i zakłóceń, a w razie potrzeby podejmowanie działań korygujących i naprawczych.

Procedury opracowane zostały zgodnie z wytycznymi, w oparciu o doświadczenia członków Zespołu ds. wsparcia przygotowania LSR i z uwzględnieniem wyników konsultacji społecznych.

1. Monitoring

1.1. Definicja

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, którego celem jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także ocena zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

1.2. Zakres

Monitoringiem objęto dwa kluczowe obszary funkcjonowania LGD:

- Wdrażanie LSR, w tym: badanie wskaźników realizacji celów, harmonogramu konkursów, budżetu LSR, realizacji operacji i planu komunikacji;
- Funkcjonowanie LGD, w tym funkcjonowanie Biura LGD ze szczególnym uwzględnieniem usług doradczych i szkoleniowych.

1.3. Podstawowe założenia

- pomiar postępu w realizacji zaplanowanych do osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu w stosunku do założonego planu,
- weryfikacja zgodności terminów ogłaszanych konkursów z przyjętym harmonogramem,
- określenie stopnia wykorzystania środków finansowych w odniesieniu do poziomu realizacji LSR oraz kwot wynikających z podpisanych umów,
- weryfikacja zgodności wdrażania operacji pod względem zatwierdzonych harmonogramów finansowych i rzeczowych,
- pomiar stopnia osiągnięcia zaplanowanych wskaźników z przyjętymi wartościami w planie komunikacji,
- weryfikacja zgodności podejmowanych działań przez Biuro LGD z przyjętym harmonogramem,
- zbieranie i analiza danych dla potrzeb ewaluacji, kontroli i sprawozdawczości.

1.4. Pozyskiwanie danych i czas pomiarów

Za bezpośrednią realizację monitoringu odpowiadają pracownicy Biura LGD, którzy zobowiązania są do opracowania wzorów dokumentów, sprawozdań i przedkładania ich do akceptacji Zarządowi. Podstawowym źródłem informacji o zrealizowanych zadaniach będą przede wszystkim dokumenty wewnętrzne LGD - listy obecności, ankiety w wersji papierowej i on-line, wywiady, sprawozdania, notatki służbowe, protokoły z posiedzeń organów, a także dokumenty z kontroli zewnętrznych. Dopuszcza się możliwość wykonywania części zadań związanych z pozyskiwaniem obiektywnych, rzetelnych i poprawnych metodologicznie informacji przez podmioty zewnętrzne, posiadające odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie.

Pozyskiwanie danych prowadzone będzie na bieżąco, a na ich podstawie sporządzane będzie sprawozdanie roczne (do 31 stycznia każdego roku), przedkładane do akceptacji Zarządowi LGD.

2. Ewaluacja

2.1. Definicja

Ewaluacja to systematyczne badanie i ocena wartości oraz cech procesu wdrażania LSR zgodnie z wcześniej przyjętymi kryteriami, prowadzone w kierunku jego usprawnienia, z zamiarem osiągnięcia wszystkich założonych celów. Prawidłowo przeprowadzony proces ewaluacji pozwoli ocenić rzeczywiste i spodziewane efekty realizacji zaplanowanych w LSR działań.

2.2. Kryteria

Na potrzeby każdego z zaplanowanych badań ewaluacyjnych opracowane zostaną szczegółowe wytyczne do ewaluacji (program badawczy), zawierające m.in. szczegółowe pytania i kryteria ewaluacyjne, w zależności od charakteru i potrzeb badania ewaluacyjnego. Przyjmuje się jednocześnie, że każdym badaniu ewaluacyjnym uwzględnione zostaną następujące kluczowe kryteria:

- Trafność (relevance): kryterium to pozwala ocenić adekwatność planowanych celów LSR i metod jej wdrażania do problemów i wyzwań społeczno-ekonomicznych, które zostały zidentyfikowane w diagnozie;
- Efektywność (efficiency): kryterium to pozwala ocenić relację pomiędzy poniesionymi nakładami (finansowymi, ludzkimi, czasu itp.) a osiągniętymi efektami (rezultatami) wdrażania LSR;
- Skuteczność (effectiveness): kryterium to pozwala ocenić (np. procentowo) stopień realizacji zakładanych celów LSR (czy osiągnięto to, co zaplanowano i w jakim stopniu), skuteczność użytych metod, narzędzi oraz wpływ czynników zewnętrznych na ostateczne efekty;
- Użyteczność (utility): kryterium to pozwala ocenić stopień zaspokojenia potrzeb beneficjentów w wyniku osiągnięcia rezultatów podejmowanych operacji;
- Trwałość (sustainability): kryterium to pozwala ocenić, czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać do zakończenia finansowania zewnętrznego oraz czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie na procesy rozwoju na poziomie sektora, regionu czy kraju.

2.3. Zakres

Ewaluacją objęto dwa kluczowe obszary funkcjonowania LGD:

- Wdrażanie LSR, w tym: badanie celów określonych w LSR, budżetu, kryteriów i procedury wyboru operacji, opinii społeczności lokalnej dot. realizacji operacji oraz działań komunikacyjnych;
- Funkcjonowanie LGD, w tym funkcjonowanie Biura LGD ze szczególnym uwzględnieniem sposobu postrzegania przez społeczność lokalną pracy Biura i efektywności jego działań.

2.4. Podstawowe założenia

- ocena założonych celów w odniesieniu do rodzajów realizowanych operacji wraz z określeniem uwarunkowań ich osiągnięcia;

- ocena wykorzystania środków finansowych w odniesieniu do poziomu realizacji LSR oraz kwot wynikających z podpisanych umów i złożonych wniosków o płatność;
- ocena zgodności dokumentacji konkursowej z wytycznymi i procedurą, prawidłowość przeprowadzonej procedury naboru, celowość zastosowanych kryteriów;
- poznanie opinii społeczności lokalnej na temat wdrażania LSR i realizowanych operacji;
- ocena efektywności i jakości prowadzonych działań komunikacyjnych oraz stopnia osiągnięcia zaplanowanych wskaźników;
- ocena jakości świadczonych usług szkoleniowo-doradczych oraz działań bieżących Biura LGD.

2.5. Pozyskiwanie danych i czas badań

Badania ewaluacyjne – z uwagi na moment ich uruchomienia – prowadzone będą jako:

- ewaluacja bieżąca (on-going), która przeprowadzona zostanie dwukrotnie w trakcie całego okresu wdrażania LSR: w I kw. 2018 r. obejmując badaniem lata 2016-2017 oraz w I kw. 2021 r. za okres 2018-2020. Ewaluacja bieżąca obejmie swoim zakresem zarówno wdrażanie LSR, jaki i funkcjonowanie Biura LGD. Wyniki badań oraz rekomendacje zespołu przeprowadzającego ewaluację posłużą do ewentualnej korekty zapisów LSR i zmiany zasad funkcjonowania Biura.
Za przeprowadzenie badań ewaluacyjnych odpowiedzialny będzie Zarząd LGD przy współpracy z niezależnymi, zewnętrznymi ekspertami i przy współudziale pracowników Biura LGD oraz społeczności lokalnej. Na potrzeby każdego z zaplanowanych badań ewaluacyjnych opracowany zostanie program badawczy, zawierający stosowne pytania ewaluacyjne, kryteria ewaluacji, metody i narzędzia (np. desk research, websurvey, IDI, CAPI, CAWI). Każde badanie ewaluacyjne zakończy się przygotowaniem Raportu z Ewaluacji, który zostanie przedstawiony do akceptacji Komisji Rewizyjnej LGD, a jego najważniejsze wnioski zostaną zaprezentowane na najbliższym Walnym Zgromadzeniu Członków LGD.
- ewaluacja ex-post zaplanowana do przeprowadzenia w I kwartale 2023 r. będzie miała charakter strategiczny, podsumowujący, obejmujący cały okres wdrażania LSR, tj. lata 2016-2023. Za przeprowadzenie badania ewaluacyjnego ex-post odpowiedzialny będzie Zarząd LGD przy współpracy z niezależnymi, zewnętrznymi ekspertami i przy współudziale pracowników Biura LGD oraz społeczności lokalnej. Na potrzeby badania opracowany zostanie program badawczy, zawierający stosowne pytania ewaluacyjne, kryteria ewaluacji, metody i narzędzia (np. desk research, websurvey, IDI, CAPI, CAWI). Badanie ewaluacyjne zakończy się przygotowaniem Raportu z Ewaluacji, który zostanie przedstawiony do akceptacji Komisji Rewizyjnej LGD, a jego najważniejsze wnioski zostaną zaprezentowane na najbliższym Walnym Zgromadzeniu Członków LGD.
- ewaluacja ex-ante dotycząca planowanych przedsięwzięć została już przeprowadzona na etapie opracowania LSR (2015-2016) i posłużyła do opracowania prezentowanych w Strategii założeń, do których porównane zostaną wyniki ewaluacji ex-post.
- ewaluacja ad-hoc: dopuszcza się również możliwość przeprowadzenia tego typu ewaluacji w sytuacji wystąpienia nagłej, wcześniej nieprzewidzianej potrzeby. Decyzję o rozpoczęciu badania ewaluacyjnego ad-hoc podejmuje Zarząd LGD w uzgodnieniu z Komisją Rewizyjną i przeprowadza je z zachowaniem procedur przewidzianych dla ewaluacji on-going.

Szczegółowy plan działań monitorujących i ewaluacyjnych, w tym wskazanie przedmiotu badań, podmiotów prowadzących badania, metodologii i źródła danych, czasu i okres pomiaru oraz założeń do analiz danych i wskaźników opisano w formie tabelarycznej, która stanowi Załącznik nr 2 do LSR.

ELEMENTY PODLEGAJĄCE PROCEDURZE MONITORINGU					
Przedmiot badania		Podmiot dokonujący badania	Metodologia badania i źródła danych	Czas i okres pomiaru	Analiza danych i wskaźniki
Wdrażanie LSR	Wskaźniki realizacji celów <i>Czy stopień realizacji wskaźników jest zgodny z planem?</i>	Pracownicy Biura LGD (ocena własna)	Analiza własna na podstawie ankiet monitorujących i informacji pozyskanych od Beneficjentów oraz danych dotyczących realizacji projektów własnych	Na bieżąco	Stopień osiągnięcia zaplanowanych wskaźników produktu i rezultatu w stosunku do założonego planu
	Harmonogram konkursów <i>Czy konkursy ogłaszano zgodnie z zaplanowanym harmonogramem?</i>	Pracownicy Biura LGD (ocena własna)	Analiza własna na podstawie dokumentacji konkursowej i przyjętych założeń	Na bieżąco	Zgodność terminów ogłaszanych konkursów z przyjętym harmonogramem
	Budżet LSR <i>Czy stopień wykonania budżetu jest zgodny z planem?</i>	Pracownicy Biura LGD (ocena własna)	Analiza własna na podstawie danych ze sprawozdań i wniosków o płatność oraz danych finansowych dotyczące wydatków w ramach kosztów bieżących	Na bieżąco	Stopień wykorzystania środków finansowych w odniesieniu do poziomu realizacji LSR oraz kwot wynikających z podpisanych umów

			i aktywizacji oraz projektów własnych		
	Realizacja operacji <i>Czy wdrażanie operacji grantowych przebiega zgodnie z przyjętym harmonogramem?</i>	Pracownicy Biura LGD (ocena własna)	Analiza własna na podstawie ankiet monitorujących i informacji pozyskanych od Beneficjentów oraz danych dotyczących realizacji projektów własnych	Na bieżąco	Zgodność wdrażania operacji pod względem zatwierdzonych harmonogramów finansowych i rzeczowych
	Plan komunikacji <i>Czy stopień realizacji wskaźników jest zgodny z planem?</i>	Pracownicy Biura LGD (ocena własna)	Analiza własna na podstawie ankiet monitorujących i informacji pozyskanych od adresatów działań komunikacyjnych	Na bieżąco	Stopień osiągnięcia zaplanowanych wskaźników z przyjętymi wartościami w planie
Funkcjonowanie LGD	Funkcjonowanie Biura LGD <i>Czy usługi doradcze i szkolenia prowadzone są zgodnie z przyjętym harmonogramem?</i>	Pracownicy Biura LGD (ocena własna)	Analiza własna na podstawie prowadzonego rejestru świadczonych usług doradczych i szkoleń	Na bieżąco	Zgodność podejmowanych działań z przyjętym harmonogramem

ELEMENTY PODLEGAJĄCE PROCEDURZE EWALUACJI					
Przedmiot badania		Podmiot dokonujący badania	Metodologia badania i źródła danych	Czas i okres pomiaru	Analiza danych i wskaźniki
Wdrażanie LSR	<p>Cele określone w LSR <i>Jakie uwarunkowania wpływają pozytywnie a jakie negatywnie na osiągnięcie zaplanowanych celów?</i></p>	<p>Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna) we współpracy z Biurem LGD (ocena własna) z udziałem społeczności lokalnej</p>	<p>Analiza wyników monitoringu, badania ankietowe wśród mieszkańców obszaru, beneficjentów i wnioskodawców</p>	<p>Ewaluacja on-going: Czas pomiaru: I kwartał 2018 r. za okres wdrażania LSR: 2016-2017</p> <p>Czas pomiaru: I kwartał 2021 r. za okres wdrażania LSR: 2018-2020</p> <p>Ewaluacja ex-post: Czas pomiaru: I kwartał 2023 r. za okres wdrażania LSR 2016-2022</p>	<p>Ocena założonych celów w odniesieniu do rodzajów realizowanych operacji wraz z określeniem uwarunkowań ich osiągnięcia</p>
	<p>Budżet LSR <i>Czy budżet jest zgodny z planem działania i adekwatny do założonych celów?</i></p>	<p>Zarząd LGD we współpracy z Biurem LGD (ocena własna)</p>	<p>Analiza wyników monitoringu, analiza danych finansowych własnych i pozyskanych od beneficjentów</p>	<p>Ewaluacja on-going: Czas pomiaru: I kwartał 2018 r. za okres wdrażania LSR: 2016-2017</p> <p>Czas pomiaru:</p>	<p>Ocena wykorzystania środków finansowych w odniesieniu do poziomu realizacji LSR oraz kwot wynikających z</p>

				I kwartał 2021 r. za okres wdrażania LSR: 2018-2020 Ewaluacja ex-post: Czas pomiaru: I kwartał 2023 r. za okres wdrażania LSR 2016-2022	podpisanych umów i złożonych wniosków o płatność
	Kryteria i procedura wyboru operacji <i>Czy proces naboru operacji przebiegł prawidłowo?</i> <i>Czy procedura oceny wniosków przez Radę była prawidłowa?</i> <i>Czy zastosowane kryteria gwarantują wybór operacji najbardziej zgodnych z celami LSR?</i>	Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna) we współpracy z Biurem LGD (ocena własna) z udziałem społeczności lokalnej	Analiza dokumentacji konkursowej, dane zebrane z przeprowadzonego naboru, opinie beneficjentów oraz członków Rady	Ewaluacja on-going: Czas pomiaru: I kwartał 2018 r. za okres wdrażania LSR: 2016-2017 Czas pomiaru: I kwartał 2021 r. za okres wdrażania LSR: 2018-2020 Ewaluacja ex-post: Czas pomiaru: I kwartał 2023 r. za okres wdrażania LSR 2016-2022	Ocena zgodności dokumentacji konkursowej z wytycznymi i procedurą, prawidłowość przeprowadzonej procedury naboru, celowość zastosowanych kryteriów
	Opinia społeczności lokalnej dot. realizacji operacji grantowych i własnych <i>Czy zaplanowane i wdrażane operacje są efektywne i akceptowane przez społeczność lokalną?</i>	Zarząd LGD we współpracy z Biurem LGD (ocena własna) z udziałem społeczności lokalnej	Badania ankietowe wśród mieszkańców obszaru, beneficjentów i wnioskodawców	Ewaluacja on-going: Czas pomiaru: I kwartał 2018 r. za okres wdrażania LSR: 2016-2017	Poznanie opinii społeczności lokalnej na temat wdrażania LSR i realizowanych operacji

				<p>Czas pomiaru: I kwartał 2021 r. za okres wdrażania LSR: 2018-2020</p> <p>Ewaluacja ex-post: Czas pomiaru: I kwartał 2023 r. za okres wdrażania LSR 2016-2022</p>	
	<p>Działania komunikacyjne <i>Jak oceniana i jak skuteczna jest realizacja planu komunikacji?</i></p>	<p>Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna) we współpracy z Biurem LGD (ocena własna) z udziałem społeczności lokalnej</p>	<p>Analiza wyników monitoringu, badania ankietowe wśród mieszkańców obszaru, beneficjentów i wnioskodawców</p>	<p>Ewaluacja on-going: Czas pomiaru: I kwartał 2018 r. za okres wdrażania LSR: 2016-2017</p> <p>Czas pomiaru: I kwartał 2021 r. za okres wdrażania LSR: 2018-2020</p> <p>Ewaluacja ex-post: Czas pomiaru: I kwartał 2023 r. za okres wdrażania LSR 2016-2022</p>	<p>Ocena efektywności i jakości prowadzonych działań komunikacyjnych oraz stopnia osiągnięcia zaplanowanych wskaźników</p>
<p>Funkcjonowanie LGD</p>	<p>Funkcjonowanie Biura LGD <i>Jak postrzegana jest przez społeczność lokalną praca Biura i co wpływa na efektywność jego działania?</i></p>	<p>Zarząd LGD we współpracy z Biurem LGD (ocena własna) z udziałem społeczności</p>	<p>Analiza wyników monitoringu, badania ankietowe wśród mieszkańców obszaru,</p>	<p>Ewaluacja on-going: Czas pomiaru: I kwartał 2018 r. za okres wdrażania LSR: 2016-2017</p>	<p>Ocena jakości świadczonych usług szkoleniowo-doradczych oraz działań bieżących Biura LGD</p>

		lokalnej	beneficjentów i wnioskodawców oraz członków Zarządu i Rady	Czas pomiaru: I kwartał 2021 r. za okres wdrażania LSR: 2018-2020 Ewaluacja ex-post: Czas pomiaru: I kwartał 2023 r. za okres wdrażania LSR 2016-2022	
--	--	----------	---	---	--